

Література

1. Журавська Л. М. Застосування елементів дистанційного навчання як реалізація інформаційно-стимулюючого підходу до управління самостійною роботою студентів/ Л. М. Журавська // Досвід організації навчального процесу на основі впровадження інноваційних технологій: Зб. матеріалів наук.-метод. конф. 5—8 лютого 2008 р.: тези доповідей. — К.: КНЕУ, 2008. — Т. 2. — С. 191—193.

2. Технологія розробки дистанційного курсу: навчальний посібник / [В. Ю. Биков, В. М. Кухаренко, Н. Г. Сиротинко, О. В. Рибалко, Ю. М. Богачков]; за ред. В. Ю. Бикова та В. М. Кухаренка. — К.: Міленіум, 2008. — 324 с.

Завірюха В. В., канд. психол. наук, старш. викл.,
кафедра педагогіки психології

КОНТРОЛЬ ЯК ЗАСІБ ДІАГНОСТИКИ ЗНАТЬ ТА АКТУАЛІЗАЦІЇ ЗДАТНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО САМОРОЗВИТКУ

Як відомо, у сучасних умовах ціль вищої освіти орієнтована на формування високого рівня загальної культури, задоволення освітніх запитів особистості, створення умов для самовизначення, саморозвитку студентів. У такому разі задача викладача вже не зводиться до повідомлення суми знань — він безпосередньо формує спрямованість і установки дій студентів у навчальному процесі. Формування і актуалізація здатності студентів до саморозвитку — веління часу та важлива мета вузівської освіти. Одними зі складових елементів здатності студентів до самозростання та самоуправління є здібності взаємо- та самоконтролю. Традиційні системи контролю знань та вмінь у вузах у даний час вступають у протиріччя із сучасними вимогами до підготовки кваліфікованих конкурентоспроможних фахівців, які б були здатні самостійно оцінювати ситуацію, що склалася у динаміці професійної діяльності, усвідомлювати себе в даній ситуації, приймати рішення та самостійно вдосконалювати власні професійно значущі особистісні якості. Але традиційні системи контролю не забезпечують виконання цих вимог. Головний недолік традиційних систем контролю очевидний — вони не сприяють активній і ритмічній самостійній роботі студентів, а також, що головне, розвитку здібностей взаємо- та самоконтролю як елементів здат-

ності студентів до саморозвитку, що знаходить вираження в складності адаптації студентів до навчально-професійної діяльності, у підвищеній тривожності та невпевненості в собі, вмінні приймати рішення, формулювати цілі. Оскільки управлінський процес в повній мірі знаходиться в руках викладача, це позбавляє студентів ініціативи, самостійності та конкуренції в навчанні.

Ці недоліки можливо усунути впровадженням у навчальний процес системи взаємо- та самоконтролю студентами. Контролю передаються від викладача до студента з правом викладача на заохочувальні та штрафні санкції залежно від результатів спостереження за роботою студентів та вибіркового контролю, зрізів їх знань. Студенти самі визначають шкалу оцінки та зіставляють її з відповідним рівнем знань та вмінь (на перших етапах разом з викладачем), а потім на кожному занятті студенти здійснюють самооцінку та попарну взаємооцінку знань, готовності до заняття та роботи на занятті. В разі збігу оцінок обидва студента отримують заохочувальні бали. В разі безпідставного завищення оцінки, студент, отримує штрафні бали.

Для підвищення змагальності та групового впливу на результативність навчання кожного студента взаємо та самоконтроль доповнюється заохочувальною системою балів підгруп та груп залежно від сумарних балів результатів взаємо- і самоконтролю. Студенти підгруп та груп, що на певному етапі вивчення дисципліни (модульний контроль, залік, іспит) набрали найбільшу кількість балів заохочуються, наприклад, звільняються від контрольного заходу.

Така система контролю забезпечує всі його функції, значно зменшує тривожність студентів та підвищує впевненість у собі, вміння самостійно приймати рішення, відстоювати його.

Крім того, ця система контролю дозволяє розвивати у студентів здібності взаємо- і самоконтролю, що є складовою самоуправління. Теоретичною основою цього є діяльнісний підхід до визначення здібності, згідно з яким характеристики і властивості здібності визначаються характером та властивостями відповідної діяльності, а сама здібність формується та розвивається в процесі цієї діяльності і її забезпечує. Включення студентів у діяльність у процесі навчання сприяє формуванню та розвитку у них відповідних здібностей

Таким чином, впровадження в навчальний процес система взаємо- та самоконтролю дозволить одночасно мати інструмент діагностики знань та вмінь студентів та спосіб розвитку елементів здатності студентів до саморозвитку.